

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

7. ročník

inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

ŠTĚDROVEČERNÍ POVÍDKA

zlepšování čtenářské gramotnosti za pomoci povídky Jana Wericha

vl.znak:UM-ČJ

Charakteristika: Hodina literatury v 7. ročníku. Cílem je procvičit čtenářské strategie (kompetence k řešení problémů), ukázat, jak se projevovala jazyková zdatnost autora v jeho slovním humoru. Rozvíjí zejména kompetence komunikativní (rozumění textu, tvorba...), kompetence k řešení problému (práce s textem do pracovních listů). Individuální práce a práce ve dvojicích (trojicích).

Pomůcky: Pracovní text a listy (možno promítat na dataprojektoru), psací potřeby, slovník pro hledání informací o autorovi, popř. vhodný zápis ze sešitu literatury, přístup na internet.

Postup: Společná hlasitá četba až po bod 3), v bodě 4) vysvětlení učitele využití nespisovné a obecné češtiny, třetí úryvek samostatné tiché čtení + bod 5) delší samostatná práce + následná práce ve dvojici, trojici, skupině. Bod 6) samostatná práce. 7), 8), 9), 10) tematická domácí práce, která může být klasifikována.

Pracovní text pro učitele

Jan Werich: Štědrovečerní povídka (Povídky nejen o psech, Esprit, 1990)

„U nás je Štědrý den vždycky samé vzpomínání, vzdychání a div, že to nekončí pláčem,“ povídal můj otec, „a já bych chtěl jednou Štědrý večer plný legrace, křiku a smíchu. Plno dětí kolem a tak vůbec.“ Matka věděla, že když otec končí řeč obratem „... a tak vůbec“, že je to jako když indiánský náčelník řekne HOWGHI!, že je to definitivní. Proto se usmála a řekla: „Nic snazšího. Pozveme si lidi a bude legrace. Proč ne?“

1) JE PRAVDĚPODOBNÉ, ŽE BY NĚJAKÝ (TVŮJ) OTEC PROJEVIL PODOBNÉ PŘÁNÍ?

2) DOPLŇ: TRADIČNĚ SE ŘÍKÁ, ŽE VÁNOCE JSOU SVÁTKY:

, ZDE SI MYSLÍM PŮJDE O SVÁTKY:

Shodli se, že by jim nejlíp vyhovovali Krombachovi, měli také dvě malé děti a matka s paní Krombachovou chodila do školy. Otec zase znal Krombachova bratra z vojny, tak ho také vzali v úvahu i s dětmi a s matkou jeho ženy, kterou zase znala naše babička z Červeného kříže za první světové války.

3) A) MŮŽEME TEXT BRÁT DOSLOVNĚ A VÁŽNĚ? PROČ? B) DO JAKÉHO ŽÁNRU BUDE NAŠE POVÍDKA SPADAT? C) JE TO TYPICKÉ PRO AUTORA? ZNÁŠ NĚKTERÁ JEHO DÍLA, PŮSOBNÍ?

4) V DALŠÍCH ČÁSTECH TEXTU JSOU BAREVNĚ OZNAČENÁ SLOVA A) CO MAJÍ SPOLEČNÉHO B) PROČ JSOU POUŽITÁ?

Když byla všechna pozvání vyřízena a přijata, nastal v naší rodině **fofr**. Bude nás k večeři osm dospělých a šest dětí. To znamená, že my děti budeme mít zvláštní stůl, budeme večeřet dřív, aby byl čas těšit se z dárků. Pak půjdeme spát a dospělí budou mít svou **švandu** do rána.

Krombachovi přinesou cukroví a krocana a víno a dárky, my si vezmeme na starost to další. Otec přikoupil příbory, porazil na stráni smrk a my se sestrou jsme jej museli vyzdobit. Školník nám půjčil štafle, sestra spadla a zlomila si klíční kost. Dr. Braun jí to dal do sádry, měla ruku daleko od těla a vypadala jako aeroplán s jedním křídlem. Strom jsem musel doozdobit bez ní. Jinak se však všechno dařilo, otec měl dobrou náladu, matka konečně také, protože ruch a shon zaháněl vánoční sentimentalitu.

Přišel Štědrý den.

Stoly prostřeny, stromek – vlastně strom – se prohýbal pod váhou cukrovinek, pečiva, čokolády. Otec rovnal láhve do šiku, oči se mu leskly neobyčejně štědře. Matka vypadala trochu unaveně a spíš odevzdána osudu. Sestra s aeroplánovou rukou stála od pěti hodin u okna a vyhlížela hosty.

Už byla dávno tma a zrovna začal padat sníh, když sestra strhla poplach. „Už jsou tu,“ křičela, „dva taxíky, jdu jim naproti!“

5) Z PŘEDCHOZÍ UKÁZKY UTVOŘ TŘI OTÁZKY K TEXTU (NEZABÝVEJ SE MALÍČKOSTMI, VĚNUJ SE SPÍŠE VÝZNAMU SLOV, VĚT, TEXTU, JEJICH SMYSEM, DŮVODY POUŽITÍ, AUTORSKÉMU STYLU, HUMORU...).
OTÁZKY POLOŽ VE DVOJICI (TROJICI), POSUŇ ODPOVĚDI.

Otevřel jsem dveře a zahrádkou se k nám hrnuli všichni Krombachovi. Děti, dospělí, babička, každý něco nesl, basy s lahvemi, mísy pokryté hedvábným papírem, naši je vítali, oni nás vítali, my děti jsme se začly koulovat a do toho halasu štěkal obrovský pes. Veliká, mladá doga, která nám brala sněhové koule z ruky, skákala na matku a otce, bručela a vrtěla **prutem** a pak s námi se všemi vešla k nám. Zatím co dospělí si pomáhali z kabátů, doga nám dětem olízala přátelsky obličej, postrčila matku paní Krumbachové do houpací židle, až se zakuckala, ta stará paní. Než jsme se nadáli, byla v kuchyni, opřela se o stůl, aby zkontrolovala, co se vaří, a **zblafla** dvě porce kapra, kost nekost. Za neustálého přátelského štěkotu a jiných psích zvuků a **chrochtů** začala v pokoji očesávat vánoční strom, přitom lízla nějaké to **děcko** v dosahu a zanechala v rozjásané tvářiče stopu čokoládového jazyka. Když si byla **lemtla** trochu rybí polívky, která stála připravena na servírovacím stolku, začala olizovat prázdné talíře, patrně proto, aby se zbavila rybí chuti.

Nálada dospělých poklesla a nejníž byla, když doga hupla na prostřený dětský stůl a chodila po talířích.

„Tak dost!“ povídá náš otec. „Jdi dolů, lehni! Lehni, povídám!“

Doga to považovala za štědrovečerní šprým, usedla na stůl a začala výt a štěkat.

6) ODHADNI, A) JAK TO DOPADNE SE PSEM, B) ČÍ JE TO VLASTNĚ PES?

„Jak se jmenuje ten pes?“ obrátil se otec na Krombachovy. „Zavolejte ho!“

„To je přece váš pes,“ povídá pan Krombach, co ho znal otec z vojny.

„Jak to, náš pes? Přišel přece s vámi!“

„Nepřišel, vítal nás u vás na zahradě, já myslím, že je to váš pes!“

A tak dogu vyhnali jako psa. Chvilku to sice trvalo, protože to zprvu považovala za hru a skákala se stolu na stůl, ale když viděla, že to myslí vážně, popadla krocana, dárek od paní Krombachové, a vyběhla do štědrovečerní chumelenice.

Nás děti odvedli do koupelny a myli nám pečlivě oblízané obličejíčky. Talíře a příbory odnesli do kuchyně, kde je myli a drhli, začínající štědrovečerní hodokvas tím, čím obyčejně končí. Rybí polívku vylili.

Ale byl to veselý Štědrý večer, bez sentimentálních vzpomínek, jak si byl otec přál.
Pokud se mne týče, nezažil jsem lepší.

Samostatná domácí práce přes vánoční prázdniny:

7) JAK SE ASI CÍTIL(A)

A) VYPRAVĚČ PŘÍBĚHU

B) MAMINKA

8) JAKÁ JE HLAVNÍ MYŠLENKA (POPŘ., PONAUCENÍ) TEXTU:

9) NE JLEGRAČNĚJŠÍ VÁNOČNÍ UDÁLOST V NAŠÍ RODINĚ VŠECH DOB:

10) VÁNOČNÍ FILM S PODOBNOU TÉMATIKOU:

Pracovní text a listy pro žáky

Jan Werich: Štědrovečerní povídka (Povídky nejen o psech, Esprit, 1990)

„U nás je Štědrý den vždycky samé vzpomínání, vzdychání a div, že to nekončí pláčem,“ povídal můj otec, „a já bych chtěl jednou Štědrý večer plný legrace, křiku a smíchu. Plno dětí kolem a tak vůbec.“ Matka věděla, že když otec končí řeč obratem „... a tak vůbec“, že je to jako když indiánský náčelník řekne HOWGH!, že je to definitivní. Proto se usmála a řekla: „Nic snazšího. Pozveme si lidi a bude legrace. Proč ne?“ [1\), 2\)](#)

Shodli se, že by jim nejlíp vyhovovali Krombachovi, měli také dvě malé děti a matka s paní Krombachovou chodila do školy. Otec zase znal Krombachova bratra z vojny, tak ho také vzali v úvahu i s dětmi a s matkou jeho ženy, kterou zase znala naše babička z Červeného kříže za první světové války. [3\), 4\)](#)

Když byla všechna pozvání vyřízena a přijata, nastal v naší rodině fofr. Bude nás k večeři osm dospělých a šest dětí. To znamená, že my děti budeme mít zvláštní stůl, budeme večeřet dřív, aby byl čas těšit se z dárků. Pak půjdeme spát a dospělí budou mít svou švandu do rána.

Krombachovi přinesou cukroví a krocana a víno a dárky, my si vezmeme na starost to další. Otec přikoupil příbory, porazil na stráni smrk a my se sestrou jsme jej musili vyzdobit. Školník nám půjčil štafle, sestra spadla a zlomila si klíční kost. Dr. Braun jí to dal do sádry, měla ruku daleko od těla a vypadala jako aeroplán s jedním křídlem. Strom jsem musel doozdobit bez ní. Jinak se však všechno dařilo, otec měl dobrou náladu, matka konečně také, protože ruch a shon zaháněl vánoční sentimentalitu.

Přišel Štědrý den.

Stoly prostřeny, stromek – vlastně strom – se prohýbal pod vahou cukrovinek, pečiva, čokolády. Otec rovnal láhve do šiku, oči se mu leskly neobyčejně štědře. Matka vypadala trochu unaveně a spíš odevzdána osudu. Sestra s aeroplánovou rukou stála od pěti hodin u okna a vyhlížela hosty.

Už byla dávno tma a zrovna začal padat sníh, když sestra strhla poplach. „Už jsou tu,“ křičela, „dva taxíky, jdu jim naproti!“ [5\)](#)

Otevřel jsem dveře a zahrádkou se k nám hrnuli všichni Krombachovi. Děti, dospělí, babička, každý něco nesl, basy s lahvemi, mísy pokryté hedvábným papírem, naši je vítali, oni nás vítali, my děti jsme se začly koulovat a do toho halasu štěkal obrovský pes. Veliká, mladá doga, která nám brala sněhové koule z ruky, skákala na matku a otce, bručela a vrtěla prutem a pak s námi se všemi vešla k nám. Zatím co dospělí si pomáhali z kabátů, doga nám dětem olízala přátelsky obličej, postrčila matku paní Krombachové do houpací židle, až se zakuckala, ta stará paní. Než jsme se nadáli, byla v kuchyni, opřela se o stůl, aby zkontrolovala, co se vaří, a zblafla dvě porce kapra, kost nekost. Za neustálého přátelského štěkotu a jiných psích zvuků a chrochtů začala v pokoji očesávat vánoční strom, přitom lízla nějaké to děcko v dosahu a zanechala v rozjásané tvářičce stopu čokoládového jazyka. Když si byla lemtla trochu rybí polívky, která stála připravena na servírovacím stolku, začala olizovat prázdné talíře, patrně proto, aby se zbavila rybí chuti.

Nálada dospělých poklesla a nejniž byla, když doga hupla na prostřený dětský stůl a chodila po talířích.

„Tak dost!“ povídá náš otec. „Jdi dolů, lehni! Lehni, povídám!“

Doga to považovala za štědrovečerní šprým, usedla na stůl a začala výt a štěkat. [6\)](#)

„Jak se jmenuje ten pes?“ obrátil se otec na Krombachovy. „Zavolejte ho!“

„To je přece váš pes,“ povídá pan Krombach, co ho znal otec z vojny.

„Jak to, náš pes? Přišel přece s vámi!“

„Nepřišel, vítal nás u vás na zahradě, já myslím, že je to váš pes!“

A tak dogu vyhnali jako psa. Chvilku to sice trvalo, protože to zprvu považovala za hru a skákala se stolu na stůl, ale když viděla, že to myslí vážně, popadla krocana, dárek od paní Krombachové, a vyběhla do štědrovečerní chumelenice.

Nás děti odvedli do koupelny a myli nám pečlivě oblízané obličejíčky. Talíře a přístroje odnesli do kuchyně, kde je myli a drhli, začínajíce štědrovečerní hodokvas tím, čím obyčejně končí. Rybí polívku vylili.

Ale byl to veselý Štědrý večer, bez sentimentálních vzpomínek, jak si byl otec přál.

Pokud se mne týče, nezažil jsem lepší. 7), 8), 9), 10)

(J. Werich, ze sbírky Povídky nejen o psech, Esprit, 1990)

1) JE PRAVDĚPODOBNÉ, ŽE BY NĚJAKÝ (TVŮJ) OTEC PROJEVIL PODOBNÉ PŘÁNÍ?

2) DOPLŇ: TRADIČNĚ SE ŘÍKÁ, ŽE VÁNOCE JSOU SVÁTKY: _____, ZDE SI MYSLÍM
PŮJDE O SVÁTKY: _____

3) A) MŮŽEME TEXT BRÁT DOSLOVNĚ A VÁŽNĚ? PROČ?

B) DO JAKÉHO ŽÁNRU BUDE NAŠE POVÍDKA SPADAT?

C) JE TO TYPICKÉ PRO AUTORA?

D) ZNÁŠ NĚKTERÁ JEHO DÍLA, PŮSOBNÍ?

4) V DALŠÍCH ČÁSTECH TEXTU JSOU BAREVNĚ OZNAČENÁ SLOVA

A) CO MAJÍ SPOLEČNÉHO?

B) PROČ JSOU POUŽITÁ?

5) Z PŘEDCHOZÍ UKÁZKY UTVOŘ TŘI OTÁZKY K TEXTU (NEZABÝVEJ SE MALÍČKOSTMI, VĚNUJ SE SPÍŠE VÝZNAMU SLOV, VĚT, TEXTU, JEJICH SMYSLEM, DŮVODY POUŽITÍ, AUTORSKÉMU STYLU, HUMORU...).
OTÁZKY POLOŽ VE DVOJICI (TROJICI), POSUĎ ODPOVĚDI.

I)

II)

III)

6) ODHADNI

A) JAK TO DOPADNE SE PSEM?

B) ČÍ JE TO VLASTNĚ PES?

Samostatná domácí práce přes vánoční prázdniny:

7) JAK SE ASI CÍTIL (A)

A) VYPRAVĚČ PŘÍBĚHU

B) MAMINKA

8) JAKÁ JE HLAVNÍ MYŠLENKA (POPŘ, PONAUCENÍ) TEXTU:

9) NE JLEGRAČNĚJŠÍ VÁNOČNÍ UDÁLOST V NAŠÍ RODINĚ VŠECH DOB:

10) VÁNOČNÍ FILM S PODOBNOU TÉMATIKOU: